

Trả lời phỏng vấn Báo Người Lao Động

Huỳnh Như, phóng viên Báo Người Lao Động kính gửi câu hỏi tới chuyên gia Anphabe:

Hiện nay, cảm thấy không hài lòng với mức thu nhập từ một công việc mang lại nên nhiều người có xu hướng làm nhiều công việc cùng một lúc đang ngày càng trở nên phổ biến. Với tình hình nền kinh tế nhiều biến động, nguy cơ thất nghiệp luôn “chực chờ” cùng với lối tư duy đa dạng nguồn thu nhập thì làm nhiều việc là cách để cảm thấy an toàn và giảm bớt áp lực tài chính. Tuy nhiên, xu hướng “**đa ngành đa nghề**” cũng được nhận định tiềm ẩn nhiều rủi ro.

Chủ đề bài viết: “**Xu hướng làm việc đa ngành nghề ngày càng nở rộ**”

1. Ông/bà có nhận định gì về xu hướng này?
2. Trước nay, người ta đã quen với quan điểm “1 nghề cho chín còn hơn 9 nghề” ông/bà cho rằng xu hướng này có phù hợp?
3. Theo ông/bà, để thích ứng với xu hướng này, NLĐ cần chuẩn bị những yếu tố gì?

Xin chân thành cảm ơn Anphabe!

Đại diện trả lời PV:

Bà Điều Hoàng Tú Uyên - Giám đốc Nghiên cứu & Tư vấn Nguồn Nhân lực tại Anphabe

Ms. Uyen Dieu - Head of Head of Research & Advisory – Anphabe

1. Bà có nhận định gì về xu hướng “đa ngành đa nghề” này?

Xu hướng làm nhiều việc đa ngành nghề (Gig Economy) ngày càng phổ biến ở Việt Nam, sự phát triển của công nghệ số và các biến động của thị trường đang tạo điều kiện để xu hướng làm nhiều việc đa ngành nghề ngày càng gia tăng ở Việt Nam, đặc biệt ở những người trẻ tuổi. Theo kết quả khảo sát của Anphabe năm 2021, có 14% nguồn nhân lực trí thức Việt Nam hiện là lao động tự do toàn thời gian, 26% làm tự do bán thời gian, 13% làm song song công việc cố định và bán thời gian bên ngoài. Như vậy, có tới 53% nguồn nhân lực trí thức tham gia vào nền kinh tế Gig và xu hướng này đang tăng. Trong năm 2024, Anphabe đang có những khảo sát chuyên sâu hơn về chủ đề này để kiểm chứng rõ hơn về xu hướng, dự kiến nguồn nhân lực trí thức tham gia vào nền kinh tế Gig sẽ tiếp tục được duy trì và gia tăng, thông tin sẽ được công bố vào Quý 4 năm nay trong Hội nghị thường niên Nơi Làm Việc Tốt Nhất Việt Nam® 2024.

Mô hình lao động của nền kinh tế Gig là lời giải cho rất nhiều người lao động hiện nay khi nhu cầu về công việc và cuộc sống thay đổi. Lợi ích phổ biến nhất mà người tham gia có được là sự linh hoạt trong công việc và thu nhập, đây vẫn đang là một yếu tố hấp dẫn nhất. Bên cạnh đó, làm nhiều công việc khác nhau giúp người tham gia mở rộng kỹ năng nghề nghiệp, dễ dàng chuyển đổi công việc và thích ứng với nhiều môi trường làm việc khác nhau.

Tuy nhiên xu hướng này cũng đặt ra những thách thức mới cho cả người lao động và doanh nghiệp. Với người lao động sẽ gặp áp lực về thời gian và quản lý công việc, từ đó căng thẳng cũng có thể tăng cao khi làm nhiều việc cùng lúc và thiếu thời gian nghỉ ngơi, mất cân bằng cuộc sống cá nhân. Đặc biệt cần lưu ý về vấn đề pháp lý như các vấn đề pháp lý liên quan đến thuế, bảo hiểm và quyền lợi lao động. Bên cạnh đó, chất lượng công việc cũng sẽ bị ảnh hưởng nếu không thu xếp công việc hợp lý. Với doanh nghiệp thì cũng sẽ khó khăn hơn trong việc giữ chân nhân tài khi nhân viên có nhiều lựa chọn công việc tự do, việc giao tiếp và phối hợp với các nhân viên làm việc từ xa hoặc theo giờ linh hoạt có thể gặp nhiều khó khăn. Đặc biệt, tình trạng thiếu gắn kết giao tiếp nội bộ cũng sẽ gia tăng áp lực với nhóm quản lý cấp trung trong việc quản trị công việc và quản trị con người.

Xu hướng Gig Economy mang lại nhiều lợi ích nhưng cũng đi kèm thách thức. Vì thế, cả người đi làm và doanh nghiệp cũng cần có giải pháp phù hợp để phát triển bền vững, đảm bảo lợi ích công bằng cho hai bên.

2. Trước nay, người ta đã quen với quan điểm “1 nghề cho chín còn hơn 9 nghề”, bà cho rằng xu hướng này có phù hợp?

Quan điểm này cũng không thực sự lỗi thời, tuy nhiên phải nhận thức rõ dù làm 1 nghề hay 9 nghề thì đều có lợi ích và rủi ro tương ứng trong bối cảnh hiện nay. Chúng ta có thể xem đây là 2 hướng phát triển nghề nghiệp theo hướng **chuyên môn hóa** (tập trung vào 1 nghề) và **đa dạng hóa** (làm nhiều việc nhiều ngành nghề).

Với chuyên môn hóa theo quan điểm "1 nghề cho chín còn hơn 9 nghề" nhấn mạnh vào sự chuyên môn hóa, phù hợp với những người muốn phát triển sự nghiệp trong một lĩnh vực cụ thể. Làm một công việc duy nhất mang lại cho người lao động cảm giác ổn định về thu nhập và công việc nhiều hơn, nhưng có thể gặp rủi ro lớn nếu ngành nghề đó gặp khó khăn. Sự chuyên môn hóa sâu giúp người lao động có cơ hội thăng tiến nhanh hơn trong một lĩnh vực cụ thể.

Còn đa dạng hóa lại là xu hướng làm nhiều việc đa ngành nghề để cao sự linh hoạt và đa dạng hóa, phù hợp với những người thích sự thay đổi và muốn phát triển kỹ năng trong nhiều lĩnh vực, mang lại sự linh hoạt và khả năng thích nghi với các thay đổi trong thị trường lao động, nhưng có thể gây áp lực và thiếu chuyên môn sâu. Làm nhiều công việc có thể mở rộng các cơ hội sự nghiệp trong nhiều lĩnh vực khác nhau, nhưng có thể ảnh hưởng đến khả năng thăng tiến trong một lĩnh vực cụ thể.

Tóm lại, quan điểm "1 nghề cho chín còn hơn 9 nghề" phù hợp với những ai tìm kiếm sự ổn định và chuyên môn sâu, trong khi xu hướng làm nhiều việc đa ngành nghề lại phù hợp với những người muốn sự linh hoạt, đa dạng và phát triển kỹ năng rộng hơn. Tuy vậy trong bối cảnh hiện nay, dù theo đuổi hướng phát triển nào thì tính kiên hoạt và không ngừng nâng cấp năng lực của bản thân đều rất quan trọng với người lao động.

3. Theo bà, để thích ứng với xu hướng này, NLD cần chuẩn bị những yếu tố gì?

Xu hướng làm nhiều việc đa ngành nghề là một xu hướng tất yếu trong tương lai, mang lại nhiều cơ hội cho người lao động. Tuy nhiên, để thành công trong mô hình này, chúng ta cần chuẩn bị kỹ lưỡng cả về **kỹ năng mềm** và **kỹ năng cứng**.

Về kỹ năng mềm, những yếu tố quan trọng bao gồm: Kỹ năng quản lý thời gian đảm bảo hoàn thành đúng hạn, đặc biệt khi làm nhiều việc cùng lúc; Kỹ năng giao tiếp; Kỹ năng tự học và thích nghi, năng động học hỏi kiến thức mới, cập nhật xu hướng, thích nghi nhanh chóng với môi trường làm việc mới; Kỹ năng số và ứng dụng, có sự hiểu biết về dữ liệu để hỗ trợ công việc hiệu quả; Kỹ năng tư duy sáng tạo và giải quyết vấn đề; Kỹ năng làm việc nhóm và hợp tác trong môi trường đa văn hóa, đa chức năng, để đạt mục tiêu chung; Kỹ năng tự quản lý và tự kỷ luật, duy trì sự kiên định và cam kết để hoàn thành công việc.

Về kỹ năng cứng, cần thiết đầu tiên vẫn là những kỹ năng chuyên môn trong các lĩnh vực đang làm việc để đáp ứng yêu cầu công việc; Kỹ năng ngoại ngữ, nắm vững ít nhất một ngoại ngữ phổ biến (thông thường sẽ là tiếng Anh) để mở rộng cơ hội nghề nghiệp; Kỹ năng tin học văn phòng, thành thạo các phần mềm chuyên ngành để hỗ trợ công việc.

Ngoài ra, để thành công bền vững và lâu dài trong xu hướng làm nhiều việc đa ngành nghề, cần chú trọng đến kỹ năng quản lý tài chính cá nhân thông minh, linh hoạt tạo quỹ dự phòng, lập ngân sách, đa dạng hóa nguồn thu nhập để đảm bảo an sinh tài chính; Biết cách sáng tạo trong việc xây dựng

và phát triển thương hiệu cá nhân, hình ảnh chuyên nghiệp, uy tín trên mạng xã hội và các nền tảng trực tuyến; Mở rộng mạng lưới quan hệ, tăng kết nối với những người trong ngành, tham gia các hội nhóm chuyên môn để học hỏi, chia sẻ kinh nghiệm và mở rộng cơ hội.

Xu hướng làm nhiều việc đa ngành nghề đòi hỏi sự chuẩn bị kỹ lưỡng từ người lao động. Bằng cách trau dồi các kỹ năng mềm, kỹ năng cứng và chú trọng các yếu tố khác, chúng ta có thể tự tin thích ứng và thành công trong mô hình làm việc mới này.